

СОФИЙСКИ УНИВЕРСИТЕТ „СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ“ ФИЛОСОФСКИ ФАКУЛТЕТ

Темата за отвореното образование, в нейното съвременно разбиране, се поставя на дневен ред в началото на 21 век. Редица международни организации, академични институции, експерти, изследователи и преподаватели чрез различни проекти, публикации, платформи демонстрират обединяването около една обща идея - да се работи целенасочено към практическо онагледяване на учебното съдържание, излизане от чисто теоретичните рамки на образователната система и реализиране на възможности за отворен достъп до образование.

Институциите на паметта – библиотеки, музеи и архиви, са отговорни за предлагането на свободен достъп до информация и знания - основен ресурс за осъществяването на неформален образователен процес, но разполагат и с необходимия обучен персонал, в помощ на потребителите. Именно затова, образователната функция на тези институции е свързана с необходимостта от непрекъснато усъвършенстване на знанията и уменията на специалистите в тях, чрез участие в различни образователни форми, в колаборация с академични, научни и технически експерти.

Неформалното образование безспорно е обширно изследван и анализиран въпрос, свързан с обучителния процес, педагогическите методики, психологическите измерения на комуникативния процес обучители – обучаеми и др. Към момента обаче, темата за отворено образование като „набор от практики, които заедно могат направят образованието по-приобщаващо, в съответствие с промените в обществото, а също и да бъде по-иновативно по отношение на максимално ефективно използване на учебните и образователните ресурси“ в институциите на паметта (библиотеки, музеи, архиви) не е била разглеждана цялостно.

Съответствие на резултатите с поставените в проекта цели

Основната цел на реализирания проект бе свързана с концептуализиране на понятието отворено образование в контекста на образователната функция на институциите на паметта – библиотеки, музеи, архиви и идентифициране на успешни модели за отворено образование в чуждестранен мащаб, приложими в българската практика, чрез:

1. Проучване на нормативни, стратегически, програмни и други документи, свързани с образователните програми в културните институции, както и такива предлагащи формална и неформална квалификация на специалистите в библиотеки, музеи и архиви.
2. Идентифициране и анализ на модели за отворено образование, приложими в библиотеки, музеи и архиви.

ТЕМАТИЧЕН ПРОЕКТ:

„ОБРАЗОВАТЕЛНИ ФУНКЦИИ НА ИНСТИТУЦИИТЕ НА ПАМЕТТА. ИДЕНТИФИЦИРАНЕ И АНАЛИЗ НА МОДЕЛИ ЗА ОТВОРЕНО ОБРАЗОВАНИЕ, ПРИЛОЖИМИ В БИБЛИОТЕКИ, МУЗЕИ, АРХИВИ“

РЪКОВОДИТЕЛ:
ГЛ. АС. Д-Р ПЕТЪР
МИЛАДИНОВ

ДОГОВОР № 80-10-134/
23.04.2020

ПЕРИОД НА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА
ПРОЕКТА: АПРИЛ – НОЕМВРИ
2020

ОБЩА СТОЙНОСТ:
10 470 ЛВ.

3. Организиране на начинания, свързани с широко обсъждане и популяризиране на резултатите от проведените изследвания с представители на културните институции на научен форум (кръгла маса) и издаване на материали по темата.

Изпълнението на заложените в проектното предложение цели бе реализирано чрез проучване на добри примери от българския опит и чуждестранните практики за осъществяване на неформално образование в културните институции. Основно бяха изследвани двата важни аспекта, а именно непрекъснатото обучение (квалификация, продължаващо образование) на специалистите в институциите на паметта (най-вече библиотеки и музеи) чрез формални и неформални образователни програми, както и разработването и осигуряването на обучителни програми в неформална среда за различни потребителски аудитории (цел 1 и 2).

Изследването на теоретичните и практическо-приложните измерения на набелязаната проблематика дадоха възможност да се очертаят акцентите, да се открият работещи модели, да се обобщят и анализират добри практики и те да бъдат представени сред професионалната общност (библиотеки, музеи и архиви) чрез организиране и провеждане на дискусийна кръгла маса (цел 3).

Изпълнение на дейностите по проекта съгласно работната програма

Дейност №1. Анализ на документи, свързани с образователни програми и модели.

Резултатите от извършените научноизследователски задачи за реализиране на горепосочените дейности са получени чрез използване на документален анализ и информационно издирване, преглед на научна литература, деск рисърч за установяване наличие на образователни практики, наблюдение/изследване на уеб-платформи и уеб-базирани приложения.

Направеният преглед на информационните ресурси показва, че темата за „отвореното образование“ заема важно място в различни програми, публикации и документи на международни и национални организации и консорциуми. В тях се очертават не само проблемните области и приоритетите за действие, но също така се дефинират основните принципи за отвореност в образованието.

Дейност №2. Идентифициране на модели за отворено образование, въз основа на изследваните документи и разработване на методика за идентифициране на модели за отворено образование, приложими в библиотеки, музеи, архиви.

В рамките на бяха издирени и проучени различни модели за отворено образование и по-специално за създаване, осигуряване на достъп и разпространение на отворени образователни ресурси.

За целта бе приложена разработената по проекта методика за идентифициране и оценка на отворени образователни ресурси, приложими в практиката на библиотеки, музеи, архиви.

Предложената методология е изградена въз основа на съществуващи в теоретичните и практико-приложни разработки методики за оценка на отворените образователни ресурси.

Дейност №3. Провеждане на онлайн наблюдение и деск рисърч за български практики в регионални библиотеки, музеи, архиви и анализ на резултатите. Проучване на чуждестранни добри практики.

За осъществяване на тази дейност бяха извършени няколко задачи. Изследването на българската и чуждестранни практики бе поставено като задача на докторантите, включени в екипа на проекта, като те не бяха ограничени само в наблюдение на уеб сайтовете на различните институции, а и ползваха информационни ресурси с анализи и представяне на добрите модели. В резултат бяха извлечени множество резултати (над 500), които се оформиха като един вид препоръчителна библиография по темата „отворено образование“, която ще бъде пререструктурирана и включена в предстоящата публикация (сборник с материалите от проекта, включен в издателския план на катедра БНИКП за 2021 г.)

Част от проучените практики бяха представени в рамките на организираната дискусийна кръгла тема (дейност 5), а също и ще бъдат представени обстойно в сборника с материали (дейност 6)

Дейност №4. Изработване на методически указания за създаване на отворени образователни практики в библиотеки, музеи и архиви.

Идентифицирането и оценката на намерените ресурси, съдържащи указания за създаване, споделяне, интегриране и/или модифициране на отворени образователни ресурси доведе до положителни резултати.

Поради наличието на подходящи информационни материали, които са публикувани с отворен лиценз и позволяват тяхното превеждане и адаптиране, екипът на проекта взе решение да бъдат преведени тези материали (или части от тях). Преводите ще бъдат включени също така в сборника с материали. Сред тях ще бъде включени и насоките, подготвени от The Open Education Working Group¹⁷, които са преведени на 20 езика и след приключване на проекта ще се премине към публикуване и на българския превод на страницата на Работната група.

Дейност №5. Подготовка, организация и провеждане на кръгла маса.

В рамките на проекта беше организирана и проведена Дискусионна кръгла маса на тема „Образователни функции на институциите на паметта - библиотеки, музеи, архиви“ в онлайн формат. Първоначално заложената в проектното предложение идея беше кръглата маса да е присъствена и да се проведе в гр. Видин, но предвид епидемичната ситуация и наложените рестрикции се премина към онлайн вариант.

Мероприятието се проведе на 1.12.2020 г., тъй като бе съобразена с провеждането на подобни инициативи в рамките на Софийския университет, но и в рамките на професионалната общност (библиотечната и музейната мрежи). Редица събития бяха също така изместени във времето и проведени през последните 2 месеца (октомври и ноември 2020 г.). Членовете на катедра БНИКП активно участват в тези инициативи и затова предпочетохме да не дублираме вече обявени дати за други събития.

Дискусионната кръгла маса се проведе в платформата на ЦВП „Наследство БГ“ <https://meet.nasledstvo.bg/OnlineconferenceOpeneducationincultureinstitutioninBulgaria>.

1) Организация на събитието За участие във форума беше създадена онлайн форма - <https://docs.google.com/forms/>

Информация за Кръглата маса беше разпространена чрез различни формални и неформални канали в професионалната общност. Анонс беше публикуван в онлайн бюлетина на Българската библиотечно-информационна асоциация (ББИА), който е достъпен на страницата на ББИА (<https://www.lib.bg/publish/B8-2020>) и се изпраща по имейл в библиотеки в цялата страна. Също така информация беше подадена за публикуван и във фейсбук страницата на ББИА и бяха разпратени мейли на колеги от библиотеки, музеи и архиви, с които поддържаме сътрудничество. Заявки подадоха 49 участника, като 8 от тях заявиха участие с презентация от различни институции. Регистрираните потребители бяха отбелязали и темите, които представляват интерес и върху, които фокусирахме нашето внимание.

2) Провеждане на Дискусионната кръгла маса

Програмата включваше 8 доклада:

– Отворен достъп, отворена наука, отворено образование

Доц. д-р Милена Миланова, Софийски университет, Катедра БНИКП

– Неформални обучения на обучители-библиотекари: из опит на фондация Глобални библиотеки - България

Спаска Тарандова, Фондация "Глобални библиотеки - България"

– SCI Hub

Добрян Боев, Софийски университет, докторант в Катедра БНИКП

– Образователните функции на институциите на паметта в политиките, в перспективите и добрите практики

Доц. д-р Ели Попова, Софийски университет, Катедра БНИКП

– Музеите и отвореното образование

Гл. ас. д-р Силвия Станчева, Софийски университет, Катедра БНИКП

– Опитът на Фондация НАБИС в подпомагане на библиотеките

Събина Анева

– Отвореното образование, назад към бъдещето

Гл. ас. д-р Петър Миладинов, Софийски университет, Катедра БНИКП

– Изграждане на ключови компетенции чрез отворени образователни модели

Доц. д-р Е. Лозанова-Белчева, Софийски университет, Катедра БНИКП

3) Резултати / обратна връзка от Кръглата маса.

Всички участници, които се включиха изказаха благодарност след приключване на мероприятиято и заявиха интерес по темата, ако се предложат и други подобни инициативи.

Презентациите бяха публикувани на страницата на специалност „Библиотечно-информационни науки“ в уеб сайта на Философски факултет - <http://phls.uni-sofia.bg/article/312>

Материалите от Кръглата маса ще бъдат публикувани в пълен текст в Сборника по проекта (дейност 6).

Дейност №6. Подготовка на сборник с материалите от кръглата маса.

Сборникът с материалите от проекта, включен в издателския план на катедра БНИКП за 2021 г. ще включва няколко раздела:

1) Научно-изследователски материали – статии и студии на членовете на екипа на проекта на различни аспекти от изследваната проблематика.

2) Материали от дискуссионната кръгла маса (от дейност 5)

3) Преводни материали (от дейност 4)

4) Библиографски списък с полезни ресурси по темата (от дейност 3)

Изданието ще бъде част от поредицата на катедра БНИКП „Книга –Информация – Общество“ и ще бъде 3 книга в нея. За рецензенти на изданието са определени доц. д-р Елица Лозанова-Белчева и доц. д-р Милена Миланова, а за научен редактор проф дн Цветанка Панчева . За заглавие е избрано: „Образователни функции на институциите на паметта. Идентифициране и анализ на модели за отворено образование, приложими в библиотеки, музеи, архиви“.

Обосновка на извършените разходи по проекта

Общият проектобюджет на планираните разходи и разпределен в три основни пера, а именно: разходи за възнаграждения (включително и осигуровки); разходи за командировъчни и разходи за външни услуги.

В рамките на проекта беше планирана организацията на присъствена конференция в гр. Видин, но поради настъпилата усложнена обстановка, предизвикана от пандемията породена от КОВИД -19, беше решено присъствения форум да не се състои, а да бъде заменен с онлайн кръгла маса. Предвидените средства за командироване на участниците във форума в гр. Видин, бяха прехвърлени, по друго перо в рамките на бюджета, а именно: 5.3 Разходи за информационни продукти и материали, книги.

Избраната за закупуване научна литература е в областта на обработката и достъпа до електронни ресурси. Закупените книги ще подпомогнат, както преподавателския състав на катедра "Библиотекознание, научна информация и културна политика", така и студентите от специалностите ПИС и БИН, чиито програми ще се актуализират и отговарят на световните тенденции за отворен достъп до образование.

Обобщение на постигнатите научни резултати от проекта

Като научни резултати от реализацията на проекта можем да посочим:

1). Разработване и апробиране на методика за идентифициране на модели за отворено образование, приложими в библиотеки, музеи, архиви.

2). Концептуализиране на отвореното образование в контекста на образователната функция на институциите на паметта (в научните публикации, които ще се публикуват в Сборника по проекта).

3). Анализ на текущото състояние и условията за осъществяване на образователни практики в българските регионални библиотеки, музеи и архиви (в научните публикации, които ще се публикуват в Сборника по проекта).

4). Разработване на методически материали за реализация на образователни модели в институциите на паметта (в научните публикации, които ще се публикуват в Сборника по проекта).

5). Подбор и създаване на информационен масив с общообразователни ресурси на отворен достъп подходящи за различни потребителски групи в библиотеки и музеи (библиография)

Разпространение на резултатите:

Презентациите от Дискусионната кръгла маса са публикувани на страницата на специалност „Библиотечно-информационни науки“ в уеб сайта на Философски факултет - <http://phls.uni-sofia.bg/article/3123>

Предстои публикуване на обширен материал в Годишника на СУ, Книга "БИН" за 2020 г.

Предстои публикуване на Сборник „Образователни функции на институциите на паметта. Идентифициране и анализ на модели за отворено образование, приложими в библиотеки, музеи, архиви“ - Книга 3 от поредицата „Книга –Информация – Общество“ на катедра БНИКП от УИ "Св. Кл., Охридски", включен в издателския план на ФФ за 2021).